

ב"ה

The Name of the Parsha

The term Ki Sisa literally means, "When you will raise up..." But, in the context of the verse, the term is translated "When you will count"

to bring this idea to light more than all the others, since it discusses three fundamental aspects of Judaism:

Of all the Parshiyos in the Torah, this one seems to be the most unlikely candidate for the name. "When you will raise up the heads of the children of Israel," for here we read of the most devastating spiritual descent in Jewish history. Just a few weeks after receiving the Torah directly from God, and as they are about to be given the two Tablets of the covenant, the Jewish people rapidly sink into the decadence of idol worship and, as a result, the Tablets are smashed. This is hardly what we would describe as "raising the heads" of the Jewish people!

Revelation—God gives Moshe the Divinely inscribed first set of Tablets.

Rebellion—The incident of the Golden Calf

Reconciliation—by Moshe, for the sin on behalf of the Jewish people, followed by the giving of the second Tablets and climaxing with the shining of light through Moshe's face.

The scheme of history also follows this sequence:

a.) Torah (revelation) preceded the world

b.) The world was created, which conceals God's presence (rebellion).

c.) With the true and complete redemption through Mashiach, God will finally be "reconciled" with His world.

Our Sages said about the Torah, "Learn it and learn it, for everything is in it" (Avos 5:21). At first glance this seems to mean that within the Torah as a whole, insights can be found into every area of life. However, at a deeper level, the statement that "everything is in it" could be applied to each and every idea in the Torah. Since Torah is the infinite wisdom of God, it follows that each idea contains a truly unlimited amount of information, to the extent that "everything is in it." And if this is true for a single idea, certainly an entire Parsha is macrocosmic.

These three phases are each crucial parts of a larger whole. Thus, even the middle stage of "rebellion" was ultimately intended by God as a precursor to the reconciliation that was to follow.

This also explains why the whole of our Parsha is called Ki Sisa ("raise the heads"), for even the darkest moments of Jewish history have been orchestrated by God as a pathway to the redemption, when the ultimate "raising of the heads" will take place.

However, this phenomenon, that "everything" is found in all Parshiyos of Torah, is more obvious in some Parshiyos than in others. Perhaps our Parsha could claim

(Based on Sichas Shabbos Parshas Ki Sisa, 5752)

כי תשא. לאחר מעשה העגל, שאז מנאם כדי לדעת מספר הנותרים, וכאמרם ז"ל, משל לזבא שנפל על הצאן הוצרך בעה"צ למנותם לידע כמה חסרו (במ"ד פכ"א, וברש"י במדבר כ"ו ב' הלשון, לידע מנין הנותרות). וקשה הלא בני הנה לנרות מס' רבוא יוצאי מצרים ג' אלפים, שהרגו הלויים בעובדי העגל, והיינו יודעים את מספר הנותרים, ולמה הוצרכו למנין? וז"ל, שהמנין הוה היה מעין הפגנה, שלמדה זכות על ישראל, לנקות אותם מעון העגל, כי את העגל עשו מתי מספר, והשטן קטרג על כל ישראל, וכדרך העמלקים בעוה"צ להטיל אשמת היחיד על כל ישראל, כך דרך

שרם סמאל בשמים. והמנין אחרי מעשה העגל הראה, כי מספר בני עולה על ס' רבוא ורק ג' אלפים נהרגו על שהשתחו לעגל, היינו שעובדי העגל היו פחות מאנשי ארץ ממאטים בישראל (עלו במאמים ואחד, וכן מפורש בפ' פקודי, שנתנו מחצית השקל שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. וזה שאמרו, שמנה אותם, לידע מספר הנותרים) ולסתום בזה את פי השטן. ואת עון האדישות לקריאת משה — לעשות נקמה בעובדי העגל — כפרו במחצית השקל. ועיי הפגנת זו ידע העולם, שרק קומץ קטן של פורקי עול ובעלי תאוה, (וגם הם לא מביי המה, שהרי אמרו לישראל: "אלה אלהיך ישראל" ולא אמרו, "אלהינו ישראל") עשו את העגל, וישראל לא אבה להם ולא שמע בקולם.

2) ש"ס

3) א"ת

כריזמה ומנהיגות

"וידבר ה' אל משה לאמר, ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי וגו' (שמות לא, א-ב). בפרשת ויקהל חוזר הפסוק הזה, אלא שהפעם אומר משה לישראל "ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי" (שם לה, ל).

הגמרא בברכות (נה ע"א) אומרת, שאין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן נמלכין בציבור, שנאמר: "ויאמר משה ראו קרא ה' וגו'. א"ל הקב"ה למשה: משה, הגון עליך בצלאל? אמר לו: רבש"ע, אם לפניך הגון, לפני לא כל שכן? אמר לו: אף על פי כן, לך אמור להם לישראל וכו'. אמרו לו: משה, אם לפניך ולפני הקב"ה הגון, לפנינו לא כל שכן?

ומסביר הרב מוק וצ"ל (עין איה ברכות פ"ט, אות כח), שהמנהיג בישראל חייב להיות מעוטר בשלוש תכונות:

- א. מידות טובות וטהרת הלב, צדקות ויושר. מידות אלו ידועות לה' לבדו, אם אכן מצויות הן אצל האדם, כי רק הוא חוקר כליות ולב.
ב. חכמה עמוקה שנוקק לה המנהיג. מעלה זו כבר יכולה להתגלות גם לאדם, אך רק ליחידי סגולה, חכמים גדולים היכולים לעמוד על סוף דעתו, ולא הכל בקיאים בזה.

ג. הכריזמה, התואר החיצוני, כשרון הדיבור והיכולת להתחבר עם אנשים. מעלה זו כבר ניכרת לכל אדם.

אלא שמדרגות יש בדבר. המנהיגות תבסס אצל המנהיג רק אם יהיו בו שלוש תכונות אלה, וכשופיעו בסדר הזה דווקא. היינו, לעיקר תחשב מידת הצדקות והחסידות. שנייה לה היא מעלת החכמה, ורק בסוף תופיע מעלת הכריזמה. רק בסדר זה תצליח

1)

(יט) וַיֵּרָא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלֹתָיִם וַיִּחַר אֶפְרַיִם
 מִשָּׁה. כְּשֶׁרָאָה שְׁנֵי שְׂמָחִים
 בְּקִלְקוּל שְׁעָשׂוֹ, כְּעִנְיָן "כִּי רָעַתְכִי אֶזְכָּר
 תְּעִלְזִי" (ירמיה יא, טו) 15, וּבִנְיָה הַתְּקַצֵּף
 וְנֹאשׁ שְׂיֹכֵל לְתַקֵּן הַמְעֻנָּת 14 בְּאֶפְרַיִם
 שְׂיִחְזִירוּ לְתַמּוּתָם 15 וַיִּהְיוּ רְאוּיִים לְאוֹתָן
 הַלְהַחֹת 16.

(כא) הַבֵּאתָ עָלָיו חֲטָאָה גְדֹלָה. שְׂשֻׁמָּהוּ
 בְּקִלְקוּל בְּמַחֲלוֹת 17 מִפְּנֵי
 שְׂקִבְעָתָ לָהֶם חֵג לְיוֹם הַמִּתְחַרֵּת 18, וְזֶה הוּא

רַע מִן הַפֶּשַׁע וְהַמִּדָּה שְׁעָשׂוֹ בְּעֵגֶל; וְעַל זֶה
 בְּקֶשׁ רְחִמִים יוֹתֵר, כְּאֶמְרוּ "אַתֶּם חֲטָאתֶם
 חֲטָאָה גְדֹלָה" (להלן פסוק ל). וְכֵן בְּתַפְלֹתוֹ
 אָמַר "אֲנִי חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה"
 (פסוק לא). וְכֵן בְּסֵדֶר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מִדּוֹת
 הַזְּבִיר "עוֹן 19 וְפֶשַׁע 20 וְחֲטָאָה 21" (להלן
 לד, ז). וְכֵן בְּתַפְלֹתוֹ שֵׁם "וְסִלְחָתָם לְעוֹנֵינוּ
 וְלְחַטָּאתֵנוּ" 22 (להלן לד, ט). וְלָכֵן אָמַר: אֶפְרַיִם
 עָלֵי פִי שְׁנַקְתֵּהוּ עָלֶיךָ לְהַכְרִיחֶךָ לְעִשׂוֹת
 לָהֶם הָעֵגֶל, "מָה עָשָׂה לָךְ" שֶׁהִצְרַכְתָּ לְקַבֵּעַ
 לָהֶם חֵג לְיוֹם הַמִּתְחַרֵּת, שְׂזֵאת הִיְתָה סִבַּת
 הַמַּחֲלוֹת שְׁעָשׂוֹ לְשִׁמְחַת הָעֵגֶל, שֶׁהִיְתָה
 רָעָה מִצְּשִׁיתוֹ 22.

הַזֶּה הַבְּרִיּוֹת מְכַעֲסִים לַפְּנֵי מַעֲשֵׂים רַעִים וְהוּא שַׁעַת הַזְּעֵם,
 לֹבֵשׁ כְּבִיכּוֹל בְּגָדִים הַמּוֹרִים עַל מִדַּת הַדִּין וְעַל הַרוּגוֹ, מִדּוּעַ
 אֲדָם לִלְבוֹשׁ [נִשְׁעִיָה ס"ג, ב], וְכֵל זֶה לְשֹׁכֵר הַאֲוִן, וּמִדּוּתוֹ
 מְכַנְּסִים בְּשֵׁם לְבוּשׁוֹ. וְאִין לָךְ שַׁעַת זַעַם כְּשַׁעַת הָעֵגֶל, וְזֵאת
 כְּבִיכּוֹל נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִדַּת הַדִּין בְּגַדֵי נֶקֶם, וּמִשָּׁה רְבִינוּ לֹא הֵנִיחַ
 אֶפְרַיִם וְהַחֲמָה שֶׁהִמָּה שְׁלוּחֵי מִדַּת הַדִּין לְצַאת, פֶּן חִירוֹ יִהְיֶה
 מִלִּין בִּישְׂרָאֵל. וְזֵה שֶׁאֲמַר שֶׁתַּפְּסוּ מִשָּׁה לְהַקְבִּי"ה כְּאֲדָם
 שֶׁתַּפְּסוּ חֲבִירוֹ בְּבַגְדוֹ, כִּי מִשָּׁה תַפְּסוּ בְּבַגְדֵי נֶקֶם, וְהֵינּוּ מִדַּת
 הַדִּין הַקְּשָׁה, וְאֲמַר אִינִי מִנִּיחֶךָ עַד שֶׁתַּמְחֹל לָהֶם.

הַפְּרִסְמוֹת לְהַנְהִיג אֶת הַצִּיּוּר בְּאוֹפֵן הַרְאוּי. אֲבָל כְּאִשֶּׁר יִתְהַפְּכוּ
 הַסְּדֵרִים, וְהַכְרִיזוּמָה תִּיעָשֶׂה לְעִיקָר, וְרַק לְבִסּוּף תּוֹפִיעַ מַעֲלַת
 הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסִידוֹת, אֵת תְּסֻלַּף הַמְנַהֲיגוֹת אֶת דְּרָכָה.

כְּשֶׁשָּׂאֵל הַקְּב"ה אֶת מֹשֶׁה אִם הַגּוֹן עָלָיו בְּצִלְאֵל, הֵייתָ תְּשׁוּבוֹתוֹ
 בִּיחֹס לְשֵׂאלָה. הַשְּׂאֵלָה עִסְקָה בְּבִירוֹר מִידַת חֲכָמָתוֹ שֶׁל בְּצִלְאֵל,
 שֶׁכֵּן מִידַת צְדָקוֹתוֹ יְדוּעָה לְקַב"ה. עַל כֵּךְ נִשְׂאֵל מֹשֶׁה, וְהוּא הַשִּׁיב,
 "אִם לַפְּנֵיךָ הוּא הַגּוֹן, לַפְּנֵי לֹא כֹל שֶׁכֵּן?" הֵינּוּ שֶׁהִיתְרוֹן שֶׁאִנִּי
 מִבְּחִין הוּא שְׁנֵי בְּמַעֲלָה, כְּנֶגֶד הַשְּׂלֵמוֹת הַנַּפְשִׁית שֶׁהַקְּב"ה מִבְּחִין
 בְּה. וְזֵאת הַלֵּךְ מֹשֶׁה לְבַרֵּר אֶצֶל יִשְׂרָאֵל, אִם הֵם מוֹצֵאִים כּוֹ תְּכֻנָּה שֶׁל
 כְּרִיזוּמִיּוֹת. אִף הֵם הַשִּׁיבוּ, "אִם לַפְּנֵיךָ הוּא הַגּוֹן, לַפְּנֵינוּ לֹא כֹל
 שֶׁכֵּן?" כְּלוּמַר, לְאַחַר שֶׁהַקְּב"ה הֵעִיד עַל צְדָקוֹתוֹ, וּמִשָּׁה הֵעִיד עַל
 חֲכָמָתוֹ, אִף אֲנִי מַעֲיִדִים עַל שְׂלֵמוֹתוֹ הַיְדוּעָה לְנוּ.

מִנֶּפֶס דְּבַר הַכְּרִיזוּמָה הִיא תְּכֻנָּה חַיּוּבִית שֶׁל מְנַהֵג, וּבִלְבָד שֶׁהִיא
 תְּצַטְרֵף אֶל הַמַּעֲלוֹת הַעִיקָרִיּוֹת, צְדָקוֹת, תּוֹם וְיוֹשֵׁר וְהַכְּמָה.
 כְּשֶׁהַכְּרִיזוּמָה מְנַתֶּקֶת מִשְׂאֵר הַתְּכֻנוֹת, וְהוֹפְכֶת לְהַכְּוִנָּה בְּלַעֲדִית, לֹא
 תִּצְלַח דְּרָכּוֹ שֶׁל הַמְנַהֵג.

שֵׁם מִלְּמַד שֶׁתַּפְּסוּ מֹשֶׁה לְהַקְבִּי"ה כְּבִיכּוֹל כְּאֲדָם
 שֶׁתַּפְּסוּ חֲבִירוֹ בְּבַגְדוֹ וְאֲמַר אִינִי מִנִּיחֶךָ וְכוּ'
 הֵנָּה דְּבָרִים הַלְלוּ הֵם רַק לְשֹׁכֵר אֶת הָאוֹן. וְאַעֲפִיכָהּ וְאֵי

מִצְוַת לְשׁוֹם אֵין דְּקָרוֹ אִפִּי בְּדְבָרִים שֶׁהֵם לְשֹׁכֵר הָאוֹן
 מִדּוּעַ לְהַחֲזִיק גִּישְׁמִית כֹּל מַה דַּאֲפִשֵׁר, וְלֹא אֲמַרו כְּאֲדָם
 שֶׁתַּפְּסוּ אֶת חֲבִירוֹ סֵתֵם, אֲבָל שֶׁתַּפְּסוּ אֶת חֲבִירוֹ בְּבַגְדוֹ.
 וְהֵנָּה כֵּן, כִּי הַבְּגָדִים שֶׁאֲדָם לּוֹבֵשׁ מוֹרִים עַל מַה שֶׁבִּלְבוּ,
 כִּי אִם הוּא שַׁעַת חֲדוּה וְשִׁמְחָה לּוֹבֵשׁ בְּגַדֵי חוֹפֵשׁ, וְאִם הוּא
 שַׁעַת צַעַר וְאֲבָל לּוֹבֵשׁ שְׁחוּרִים בְּגַדֵי אֲבָל וְחוּגֵר שֶׁק, וְאִם הוּא
 שַׁעַת מַלְחָמָה לּוֹבֵשׁ בְּגַדֵי נֶקֶם חֶרֶב וְחַיִּית. כִּי הַקְּב"ה כּוֹ אֵין
 שֵׁם שִׁנּוּי, אֲבָל הַשִּׁנּוּי הוּא כְּבִיכּוֹל בְּמִדּוּתוֹ שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ
 בָּהֶם, הַכֹּל לְפִי הַמַּקְבִּלִים מִשְׁתַּנִּין מִדּוּת, וְאִם הוּא שַׁעַת רִצּוֹן
 מְרִיחֵתוֹ עוֹשִׂים רִצּוֹנוֹ וּמַעֲשִׂיהֶם עוֹלִים לְרִיחַ נִיחּוּה לַפְּנֵי,
 לֹבֵשׁ בְּגַדֵי רִצּוֹן וְחֶסֶד לְבוּשָׁה כְּתֹלַג חִיּוֹר [דְּנִיאל ד', ט"], וְאִם

כוחה של תפילה

מתוך המשבר הנורא של חטא העגל, מאירה באור יקרות דמותו של משה רבנו, וממנו
 אנו למדים מה כוחה של תפילה לשנות מציאות ולקרוע את רוע הגזירה.

משה מתגלה בפרשתנו לא רק כאדון הנביאים, אלא גם כשליח ציבור וכרועה נאמן
 המוסר נפשו למען צאנו והופך את הגזירה האיומה:

וַיִּחַר אִפִּי בָהֶם וְאֶכְלֵם. (שמות ל"ב, י')

לבשורת נחמה:

וַיִּנְחַם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. (ל"ב, י"ד)

ברם דווקא המילה "וַיִּנְחַם" מחדדת את שאלת השאלות הנוגעת לעצם ערך התפילה.
 הן נאמר בנבואת בלעם:

לֹא אִישׁ אֵל וַיִּכְזַּב וַיִּבֶן אֲדָם וַיִּתְנַחֵם
 הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְיַמְנָה? (במדבר כ"ג, י"ט)
 ואף שמואל הנביא מדגיש באוזני שאול:
 וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַם
 כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהַנְחִים. (שמואל א' ט"ו, כ"ט)

(כ)
 א
 א
 א
 א

(2)

ובאמת, הן ריבון העולמים הינו דיין אמת שכל משפטיו צדק ואמת. וכיצד תועיל התפילה לשנות את גזר דינו שיסודו אמת?
 הטיב לנסח שאלה זו ר' יוסף אלבו בספר העיקרים (מאמר רביעי פרק י"ח):
 מה שהביא אנשים לפקפק בתפילה, זה שהם אומרים שלא יימלט הדבר מחלוקה: אם שנגזר מה' טוב על איש או לא נגזר.
 אם נגזר - אין צריך תפילה!
 ואם לא נגזר - איך תועיל התפילה לשנות רצון ה'?

התפילה כ"עבודה עצמית"

על שאלה טעונה זו עונה ר' יוסף אלבו תשובה עמוקה וישרה:
 וזה הדעת איננו נכון, שהשפעות העליונות יושפעו על המקבל בהיותו במדרגה ידועה והכנה ידועה לקבלם... וכשתשתנה המדרגה ההיא או תהכנה ההיא תשתנה הגזרה בהכרח לטוב או לרע.
 וזה כמלך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלונית שיִהרגו, או שינתן לכל אחד כסף וזהב, ועמד אחד מהם ונימול, שתשתנה בלי ספק הגזרה ההיא ותבטל מעליו לרע או לטוב, כפי הכנה שנתחדשה באיש ההוא.

מדברי ר' יוסף אלבו נמצאנו למדים שהתפילה הינה מעין 'עבודה עצמית' של המתפלל על עצמו. ואפשר שלפיכך נקרא הוא "מתפלל", בבניין 'התפעל' המורה על פעולות שעושה האדם לעצמו, כגון: התלבש, התיישב והתעלה.
 לפי ר' יוסף אלבו, כל תפילה היא לאמיתו של דבר **תהליך של תשובה**, ובעקבות תשובת האדם, הבאה לידי ביטוי בתפילתו, הופך המתפלל להיות אדם אחר שמל את ערלת לבבו, והגזירה שנגזרה עליו ממעל בהיותו ערל אינה תקפה עוד.

ביטוי נוקב לרעיון זה ניתן למצוא במימרתו של הבעש"ט:
 אם לאחר התפילה הינך כמו לפני התפילה, אם כן לשם מה התפללת?
 לאמור: כל ערכה של התפילה נאמד בשינוי שהתחולל בך בשעה שהתפללת, ואם נשארת לאחריה כמו שהיית לפנייה - אין ערך לתפילתך.

המתפלל על חברו - מה ערך לתפילתו?

אבל דווקא לאור תשובתו של ר' יוסף אלבו, צצה ועולה שאלה נוקבת נוספת:
 כיצד תועיל תפילת אדם על חברו? הן מעמדו הרוחני של החבר לא נשתנה, ואפשר שאין הוא אפילו מודע לתפילה הנאמרת עליו?
 שאלה זו מתחדדת על רקע תפילתו של משה על עם ישראל. הן באותה שעה שמחלה משה את פני ה' במרומי הר סיני, שרוי העם בעיצומו של חטא העגל למרגלות ההר!

אבן עזרא (ל"ב, י"א) מנסה אמנם לרכך את חומרת השאלה באמרו כי "אין מוקדם ומאוחר בתורה", ותפילתו של משה היתה רק בשלב מאוחר יותר:
 כי ירד ושרף העגל והרג עובדיו, אז שב להתפלל לשם...
 כי אין הדעת סובלת שיתפלל משה בעד ישראל ועבודה זרה ביניהם,
 עד שהסיר אותה...

אך דברי האבן עזרא רחוקים מפשוטו של מקרא, וכבר השיג עליו הרמב"ן וכתב:
 ואני אין דעתי כן... כי כאשר אמר לו ה' יתברך "הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם" (ל"ב, י"ג) מיד חילה פני ה' ולא איחר כלל...
 וכך מצאתי ב'ואלה שמות רבא' (מ"ב, א'): אמר משה: אם מניח אני את ישראל וארד לי, אין לישראל תקומה בעולם, אלא איני זו מכאן עד שאבקש עליהם רחמים.

ובכן חוזרת השאלה: מה ערך לתפילת משה בשעה שהעם נמצא בשפל המדרגה?

המתפללים - כמטפסי הרים

ההתמודדות עם שאלה זו מחייבת התבוננות במארג היחסים האורגני שבין אדם לחברו ובין היחיד לאומה.

התפילה, כדברי ר' יוסף אלבו, אכן משנה את מעמדו של המתפלל, אלא שאין שינוי זה מצמצם רק באישיותו הפרטית אלא משפיע על כל הסובב אותו וקשור אליו.

בשעה שמתפלל משה במסירות נפש על עם ישראל, הריהו מתעלה בעצמו 'גבוה מעל גבוה', ובעת עלייתו הריהו מעלה עמו את עמו - שעליו הוא מוסר את נפשו, כדרך שבעת הרמת הראש כלפי מעלה מותרים כל הגוף עמו.

אכן תפילה מעין זו מחייבת את המתפלל לדבקות כפולה: מצד אחד דבקות בה' יתברך, ומצד שני דבקות ביחיד ובאומה, שאליהם הוא קושר עצמו בעבודות אהבה. המתפלל על חברו משול למטפס הרים המושך עצמו בחבל כלפי מעלה ובה בעת הוא מושך אחריו את חברו הקשור אליו, בבחינת "מושך עצמו ואחר עמו".

דוגמא מוחשית לתפילה מעין זו, מתוך דיבוק נשמות, אנו מוצאים בתפילתו של אלישע על בן השונמית:

וַיִּשֶׁם פִּיּוֹ עַל פִּיּוֹ וַעֲיִנָיו עַל עֵינָיו וְכַפָּיו עַל כַּפָּיו... (מלכים ב' ד', ל"ד)

ובכך מבטא אלישע בדרך מוחשית את דבקותו בבן השונמית, כאהבת אב לבנו:

וּנְפָשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ. (בראשית מ"ד, ל')

דברים ברוח זו כותב הראי"ה קוק זצ"ל בהקדמה לסיפורו 'עולת ראי'ה' (עמ' כ"ו):

פעולת תפילת האדם על עצמו נערכת היא כפי הערך שתפעל התפילה

עליו להטבתו המוסרית... (כדברי ר' יוסף אלבו) ... אבל התפילה על

חברו נערכת היא כפי היחס של המתפלל אל מי שעבורו הוא מתפלל...

כי פעולת התפילה על זולתו אינה מצד הערך של הנצרך לרחמים, כי אם

מצד הערך של המתפלל עצמו, אשר הנצרך לרחמים קשור אליו.

זהו סוד תפילתו של משה המקלה פני בוחן לבבות,

משתאים נעמוד לעומתה ושפתינו דובבות:

משה אמת, תורתו אמת...

ותפילתו חסד ואמת! ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות וכו'

(ל"ד י')

הנה הפסוק הנ"ל בא לאחר הפסקת ששי והוא תחילת הקריאה לעולה

ורבים תמהו ע"ז דהלא בכל ימי תענית צבור נשקוראים ויחל או נצטרף

פסוק זה עם קריאת הי"ג מדות ובקשת סליחה וא"כ למה נתפרד כאן

משאר הקריאה. ושמעתי אומרים דזהו אחד מהראיות שאין ההפסקות בדי

הקוראים בכל שבוע חלק מהמסורה שיסודו בקדושה ובורר שלבני

המערבא היו הפסקות אחרות (וכנראה שמה שנקרא בסוף מחמשה חומשי

תורה סדריו שעולה חשבוננו לקנ"ד סדרים נתכוין להם ולנו יהוי נ"ג

פרשיות) בכל אופן צ"ב למה התחיל כאן בקריאה נפרדת, ונ"ל דהנה

רש"י פרש כוונה הכריתת ברית הוא התשובה לבקשת משה רבינו על

ונפלינו אני ועמך מכל העם וע"ז באה התשובה חיובית אעשה נפלאות

היינו מלשון ונפלינו כפרש"י ושלא ישרה הקב"ה את שכינתו על שאר

האומות. והנה הפסוק דלהלן נאמר שמר לך את אנכי מצוך היום, השמר

לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עלי' וכו' וא"כ י"ל דזהו

כעין תנאי במילוי בקשת ונפלינו דא"א לכם לזכות לקיום הונפלינו אם

אתם בעצמכם תכרתו ברית עם יושבי הארץ נמצא דהכריתת ברית תלוי

בהכתוב להלן דרק אז יתקיים הכריתת אם נשמור שלא לכרות ברית אתם

וע"כ זה שייך בדוקא להלן ולכן בא בנפרד מהי"ג מדות דלעיל, ואלו י"ל

דבתענית צבור דכולם באו בהמשך לחורבן הבית במישרין או בעקיפין

וע"ז אנו מתענים א"כ אז בטח אין סכנה כי נכרות ברית אתם וע"כ שייך

הכריתת ברית על ונפלינו בלי המשך הכתובים דהשמר לך, וק"ל.